

Guia d'aprenentatge
Treball social amb famílies
(6 CTS)

Any acadèmic 2010-2011

Semestre: 2n

Grau en Treball Social

Curs: 2n,

Professora: Rosa Bonet Llunas

1.- Presentació de l'assignatura

En qualsevol context en el qual desenvolupis la teva pràctica com a treballador social et trobaràs amb la família.

Pots treballar amb persones grans que viuen soles, adolescents embarassades, nens internats en centres, dones que inicien la seva inserció laboral, persones amb diverses situacions de precarietat, etc. Totes elles tenen una família. Encara que la demanda d'ajuda la plantegi una sola persona, la major part de les teves intervencions generaran ressonàncies en la dinàmica familiar. Altres vegades, amb la teva intervenció voldràs promoure algun canvi en aquesta dinàmica.

Freqüentment, els usuaris et demanaran recursos per a la família, com ara, per exemple, ajudes econòmiques, habitatge o centres assistencials. Sigui quina sigui l'ajuda que et demanin, la família sol ser el grup bàsic de suport més eficaç i durable, i el treballador social, a més de facilitar recursos, encoratja i propicia el suport de la família.

La família i els serveis socials han tingut una evolució molt relacionada. Podríem dir que a mesura que la família s'ha anat empetitint, els serveis socials han anat creixent. Les famílies són cada vegada més petites i aïllades. La seva progressiva privatització implica un augment de demandes d'ajuda externa per atendre les necessitats d'atenció especial per als seus membres, o per al conjunt en situacions de necessitat.

Una qüestió central en el teu futur acompliment professional serà trobar una manera d'ajudar les famílies no sols facilitant-los recursos sinó activant les seves pròpies competències, alhora que restituir, potenciar o conservar les pròpies capacitats de la família de cuidar-se i donar-se suport.

Espero que aquesta assignatura t'ajudi a aconseguir-ho.

2.- Competències a desenvolupar

Competència 1: Comprendre els conceptes i eixos fonamentals del significat i de les funcions de la família dins del context social actual identificar els canvis mes rellevants.

Competència 2: Conèixer i reconèixer el funcionament intern de la familia, com s'organitza, regula i com evoluciona en el temps així com es manté continuïtat. Com s'adquireix una identitat individual dins del sistema familiar.

Competència 3: Adquirir les habilitats i tècniques pròpies de la intervenció social per obtenir informació rellevant en la identificació del problema així com explorar pautes alternatives d'interacció familiar.

Competència 4: Conèixer les característiques psicosocials d'algunes tipologies de famílies com el de la família multiassistida, aproximar-se les diferents formes de violència familiar també en les famílies amb només un progenitor, o reconstituïdes, situacions específiques de la infància a l'hora que ha de conèixer i valorar diferents formes de intervenció,

Competència 5: Demostrar habilitat per reflexionar i identificar vivències emocionals que li desperta el treball en famílies. Pensar en les motivacions i en les pors que sent davant determinats conflictes o situacions familiars.

Competència 6: Habilitat per a dissenyar la intervenció articulada dins d'un equip o altres sistemes socials.

3.- Continguts

Aquesta assignatura es presenta en 3 mòduls, estructurats en diverses unitats:

Mòdul 1. La funció socialitzadora de la família avui

Unitat 1. Dimensió sociològica de la família avui i morfologia de les llars

Unitat 2. La família com a sistema i la seva matriu d'identitat

Unitat 3. Estructura de la família: interaccions i funcions, conjugalitat i parentalitat

Unitat 4. Desenvolupament, procés familiar: etapes i adaptació

Unitat 5. Context familiar

Mòdul 2. Eines i habilitats per treballar amb famílies

Unitat 1. Eines conceptuals i habilitats pràctiques

Unitat 2. Procediments que donen suport a les famílies

Unitat 3: Estratègies per millorar les competències familiars

Mòdul 3. Situacions familiars específiques

Unitat 1. Famílies multiproblemàtiques i multiassistides

Unitat 2. Famílies i infància amb dificultats

Unitat 3. Violència en la família

Unitat 4. Altres situacions específiques que afecten al sistema familiar

En el **mòdul 1** estudiarem els conceptes de família com ha anat canviant la família, d'acord amb altres grans transformacions socials i culturals. La família viu en consonància amb el temps i el lloc on és.

Plantejarem i analitzarem els aspectes de la família com un sistema de relacions organitzat en una estructura dinàmica de relacions. Des d'una perspectiva bàsicament sistèmica estudiarem l'estructura familiar, les relacions, el procés vital del propi sistema i el seu context. En aquest mòdul trobaràs els conceptes clau per entendre el funcionament familiar.

En el **mòdul 2** es desenvolupen eines conceptuals bàsiques pel que fa a la intervenció social amb les famílies així com les habilitats pràctiques que el professional ha de desenvolupar. Analitzarem el procés d'intervenció específic des del punt de vista teòric i pràctic

En el **mòdul 3** s'estudiaran algunes situacions específiques de problemàtiques familiars que demanen l'atenció del treballador social, com són les famílies multiproblemàtiques, les

situacions de violència en la família, així com altres situacions concretes a través del treball que els alumnes hagin realitzat

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

Objectiu 1

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a entendre el significat i la funció de la família dins del context social actual.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a reflexionar sobre els principis ètics que determinen les relacions familiars.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a identificar els canvis demogràfics més rellevants.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a conèixer la tipologia de les diferents llars familiars i les seves implicacions socials.

Objectiu 2:

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a entendre els processos d'adquisició de la identitat individual en la família.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a contextualitzar les demandes i problemes familiars en un sistema relacional dotat d'una estructura organitzada mitjançant regles i pautes transaccionals que evoluciona en el temps, mentre manté continuïtat.

Objectiu 3:

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a acomodar-se a la família i promoure la seva participació.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a obtenir informació rellevant per la identificació del problema.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a explorar pautes alternatives d'interacció familiar.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a articular diferents sistemes que interaccionen amb la família.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a decidir a qui convocar en les trobades i sessions familiars.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a posar les bases de la participació continuada de la família.

Objectiu 4:

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a conèixer les característiques psicosocials de la família multiassistida.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a conèixer i entendre les diferents formes de violència familiar, a l'hora que ha de conèixer i valorar diferents formes de intervenció.

Demostrar habilitat per a entendre els reptes i dificultats que presenten les famílies amb només un progenitor, així com les famílies mixtes o reconstituïdes.

Demostrar l'habilitat per a detectar factors de risc, definir criteris d'intervenció i pensar mesures preventives.

Objectiu 5:

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a reflexionar i identificar vivències emocionals que li desperta el treball amb famílies.

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a pensar en les motivacions i en les pors que sent davant determinats conflictes o situacions familiars.

L'estudiant ha de presentar l'habilitat per a detectar factors de risc, definir criteris d'intervenció i pensar mesures preventives

Objectiu 6:

L'estudiant ha de demostrar habilitat per a dissenyar la seva intervenció articulada dins d'un equip o altres sistemes socials.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar gran part dels continguts de l'assignatura
- Proposar articles, materials i situacions per l'anàlisi
- Orientar en els treballs i en els fòrums

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Analitzar i comprendre els continguts de l'assignatura.

- Participar en les activitats proposades
- Responsabilitzar-se del treball a realitzar
- Afrontar i dissenyar les situacions simulades
- Llegir la bibliografia proposada
- Realització dels treballs avaluable

6.- Bibliografia i recursos

Text base obligatori

Minuchin, P; Colapinto, J; Minuchin, S. (2000). *Pobreza, institució, família*. Buenos Aires: Amorrortu.

Campanini, A; Luppi, F. (1991). *Servicio social y modelo sistémico*. Barcelona: Paidós.

Lectures complementàries

Alberdi, I. (1999). *La nueva familia española*. Madrid: Taurus.

Ausloos, G. (1998). *Las capacidades de la familia*. Barcelona: Herder.

Barudy, J. (1998). *El dolor invisible de la infancia*. Barcelona: Paidós

Beyebach, M (2006). *24 ideas para una psicoterapia breve*. Barcelona: Herder

Bonet, R i Fontanals, M (2003) *Una nueva visión del trabajo psicosocial en el ámbito asistencial*. Barcelona: Herder

Camdessus, B. (1995). *Crisis familiares y ancianidad*. Barcelona: Paidós Terapia Familiar

Campanini, A; Luppi, F. (1991). *Servicio social y modelo sistémico*. Barcelona: Paidós.

Cirilo, S; Di Blasio, P. (1991). *Niños maltratados*. Buenos Aires: Paidós.

Cirilo, S. (1993). *El cambio en los contextos no terapéuticos*. Barcelona: Paidós

Coletti, M. [et al.] (1997). *La intervención sistémica en los servicios sociales ante la familia multiproblemática*. Barcelona: Paidós.

- Corsi, J. [et al.] (1999). *Violencia familiar*. Buenos Aires: Paidós.
- Delage, M. (2010). *La resiliencia familiar*. Barcelona: Gedisa
- Escartin, M. J. [et al.] (1997). *Introducción al trabajo social II*. Alicante: Aguaclara.
- Espina, A. (1995). *Problemáticas familiares actuales y terapia familiar*. Promolibro. Valencia.
- Echeborúa, E. (1998). *Manual de violencia familiar*. Madrid. Siglo XXI,
- Felzenswalb, M. (1991). "El perfil psicosocial de la familia multiasistida". *Revista de terapia familiar*, núm .12.
- Flaquer, L. (1998). *El destino de la familia*. Barcelona: Ariel.
- Goodrich, T. (1989). *Terapia familiar feminista*. Barcelona: Paidós.
- Goldrick. M.Gerson, R.(1987). *Genogramas en la evaluación familiar*. Gedisa. Barcelona.
- Lopez, F. (1995). *Necesidades de la infancia y protección infantil*. Madrid: Ministeri d'Afers Socials.
- Simonton, M, S. (1989). *Familia contra enfermedad*. Raices. Madrid
- Minuchin , S. (1977). *Familias y Terapia Familiar*. Granica.
- Minuchin, S. (1982). *Familias y terapia familiar*. Buenos Aires: Gedisa.
- Noguchi, Y. (2010). *La ley del espejo..* Barcelona: Comanegra
- Pichardo Galan , J.I. (2009). *Entender la diversidad familiar. Relaciones homosexuales y nuevos modelos de familia*. Barcelona. Bellaterra.
- Ravazzola, M. C. (1997). *Historias infames: los maltratos en las relaciones*. Buenos Aires. Paidós.
- Sanmartin, J. (1999). *Violencia contra niños*. Barcelona: Ariel.
- Sanmartin, J. (2000). *La violencia y sus claves*. Barcelona: Ariel.
- Satir, V. (1991). *Nuevas relaciones humanas en el núcleo familiar*. Mèxic: Pax México.
- Staton, D. (1994). *Terapia familiar del abuso y adicción de drogas*. Gedisa. Barcelona.

Pàgines web de referència

<http://www.psicocentro.com/cgi-bin>

<http://www.terapiayfamilia.blogspot.com>

<http://www.cognitiva.net/psimedia>

<http://www.ciimu.org>

7.- Sistema d'avaluació

7.1.- Activitats o instruments d'avaluació

- L'assistència a les classes
- Participació activa en les sessions i en els fòrums
- Presentació de les tres activitats en les dates corresponents de lliurament:....
- Prova de contrast que constarà amb un anàlisi i proposta d'intervenció d'un supòsit pràctic

7.2.- Criteris d'avaluació

* Un 20 % cadascun dels tres treballs proposats que son de caràcter obligatori:

1º treball: Coneixement de la família actual :24 de febrer:

2º treball: Sobre l'anàlisi del sistema familiar en una pel·lícula: el 24 de marc

3º treball, en grup. Situacions específiques i problemàtiques que afecten al sistema familiar: el 3 de maig

* Un 40% Prova de contrast que consistirà en un anàlisi i proposta d'intervenció d'un supòsit pràctic de treball social en família

L'avaluació serà continuada durant el segon semestre i es tindrà present l'assistència i participació activa en la classe.

En el cas que s'hagi suspès alguns de tres treballs, caldrà anar a examen final.

Examen final: L'alumne en el cas de no fer o suspendre alguna de les activitats d'avaluació continuada. Es presenta a un examen escrit que consta de varies preguntes i exercicis sobre les lectures obligatòries i el treballat a classe, es tracta d'avaluar la seva comprensió i aplicació de les idees fonamentals. L'examen també inclourà un anàlisi i proposta d'intervenció d'un supòsit pràctic de treball en família.

Si es dones el cas: En la convocatòria de juliol es farà un examen que inclourà la totalitat del contingut de l'assignatura.

- A. Activitats d'avaluació continuada. Consisteix en presentar un treball sobre qüestions plantejades per la professora, sobre les lectures obligatòries de cada mòdul. Són, en total 4 activitats. Al final de l'assignatura realitzen una prova escrita "de contrast" que pretén confirmar la feina feta per l'alumne al llarg del curs. La nota final és la nota mitjana de les esmentades activitats

- B. Examen final. L'alumne en aquest cas no fa les activitats d'avaluació continuada. Es presenta a un examen escrit .que consta de varies preguntes i exercicis sobre les lectures obligatòries. Es tracta d'un control de lectura i de la seva comprensió i aplicació de les idees fonamentals dels textos